

kellett tennem a könyvet többször. Mert nem akartam tudni. De most már nem tudom nem tudni.

Sosem írtam le a gyerekem nevét egy könyvemben sem. Nem rángatnám bele életem egyetlen szereplőjét sem a magam kreálta fikciós térbe. A férjem épp most olvassa a legutóbbi regényemet, az *Egy nőalak szürke kontúrját*. Azt mondja, zavarja, hogy nem állnak össze koherens figurákká a szereplők, mert látja a varratokat, ahogy sok-sok személyből összeférceltem őket, mint a patchworköt. De legyen, így jár, aki túl közel áll egy szerzőhöz. Inkább, mint hogy valakit mások számára felismerhetően, egy az egyben kopírozzak regényalakká.

És – igen, öregszen – végtelenül fáraszt, amelyet szinte a harmincas generáció jellemzőjének látok az irodalomban, hogy művek százai szólnak arról felismerésről: „a szüleim tönkretették az életemet.” Korai szakasz ez a személyiségfejlődés útján. Mindent a szüleinktől kapunk. Jót-rosszat. Lehetőséget. Öröklünk betegséget és balatoni nyaralót. És amikor gyerekünk lesz, rájövünk, hogy mi is egyszerre vagyunk számára áldás és átok, életet adunk neki, melyet tönkrete szünk. És ő maga épp így tesz majd az unokáinkkal.

Majdnem ötszáz oldal. Túl vagyok rajta. Megszerettem az elbeszélőt, és megértem a *Confessiones* vágyát. De ezt az árat nem kell mással megfizettetni.

És mi a legnagyobb tanulság? Lehet valaki akármekkora író akármilyen díjakkal, szüksége van egy éles szemű és erős kezű szerkesztőre, aki kíméletlenül és alaposan visszametszi a túlbujánzást, a vadhajtást, a fölösleget. Legyen csak kétszáz oldal! És tisztelet a szerkesztőknek.

Hargitai Miklós

Ó, DANA...!

Spanyolországban a leggyakoribb női név mostanában (mármint amit a legtöbbször mondanak ki) a DANA. Amúgy a Dániel megfelelője a héberben és az arabban, és tényleg nem ritka itt, tekintettel a jelentős marokkói kisebbségre, de most természetesen nem erről van szó, hanem a Depresión Aislada en Niveles Altos, azaz zárt magaslégköri depresszió nevű meteorológiai jelenségről. A DANA olyankor alakul ki, amikor a tenger nagyon felmelegszik, a szárazföld meg nagyon lehül, és a két eltérő hőmérsékletű légtömeg a tartós déli szél miatt valahol a spanyol partok fölött találkozik. Hogy a novemberi időjárás Európában szokatlanul hideg volt, azt talán odahaza sem kell bizonygatni senkinek. Ami pedig a déli szelet illeti, az valamikor október utolsó hetében kezdett fújdogálni Afrika felől, és fújt egészen november közepéig. Azaz nemcsak a Földközi-tenger délkeleti medencéjének rendkívül meleg, 30 fokos levegőjét nyomta neki Európa 10-15 fokos légtömegeinek, hanem az Egyenlítő környékéről is hozott szép kövér esőfelhőket, először Valenciába, majd két héttel később Andalúziába is.

A DANA-t valahogy úgy kell elképzelni, mint a bibliai özönvizet: aki beke-
rül a közepébe, annak pont olyan, de aki csak a szélét érzékeli, az is sokáig
emlékezni fog rá. Mi épp a valenciai nagy esők idején éreztük úgy, hogy itt az
alkalom meglátogatni El Torcalt, az egyik Malaga környéki nemzeti parkot.
Akit őszintén érdekel, hogy minek mentünk oda, írja be a Google képkeres-
sőjébe a nevet, az első három találatból meg fogja érteni. Elmondani, leírni
sokkal nehezebb: az El Torcal egy kőből épült vagy még inkább a természet
által kőből épített varázshegy. Kőóriások, kőszarkányok, kővárak, egy törté-
nelem előtti kor kőbe dermedt körpanorámája. Ha valaki csak úgy a saját
feje után elindul egy nemzeti parkba – és ez Magyarországon éppúgy igaz,
mint a spanyoloknál –, jó eséllyel semmit nem fog látni az igazán jellegzetes
láttnivalókból, hacsak nincs kivételes szerencséje. (Gondoljunk bele: a horto-
bágyi puszta szakértő idegenvezetés nélkül is ott lesz, de hogy mit kell nézni
rajta és mikor; hogy merre húznak a darvak, hol delez a gulya, hova tojja a
petéit a vöröshasú unka, és mikor vág a csapatban repülő seregléyek közé a
debreceni Nagytemplom tetején költő, de vadászni, táplálkozni a rónára járó
vándorsólyom, azt amatőrként nemigen fogjuk eltalálni.) El Torcal esetében
ilyen kockázat nincs: csak végig kell menni az úton, félreállni az autóval, ha
odaértünk, és befogadni a látványt – bármikor, kivéve a DANA idejét.

A mi El Torcal-i kirándulásunk – ritka vendéggel az autóban, naphoz köt-
ve, szűk időszámban a felhőszakadás vége és a teljes besötétedés között – úgy
indult, hogy nem sokkal a cél előtt elfogyott előttünk az út. Az első számú
úton mentünk, amit a navigáció ajánlott; a végén volt, vagyis lett volna egy
rövid murvás szakasz, de az a valóságban nem létezett: ahol az útnak kel-
lett volna folytatódnia, ott víz hömpölygött, agyagos zagy zúdult és sziklák
görögtek. A második számú opció 30 kilométeres kerülővel járt (egy háztól
házig 60 kilométeres útvonalon), de a szoftver azt ígérte, hogy végig aszf-
alton fogunk menni, ráadásul a menetrendszerű busz is arra jár, szóval
nekivágtunk. A folytatás olyan volt, mint amilyennek Dél-Amerika kietlen
hegyvidékeit gondolja el az ember, több ezer kilométeres magasságban az
esős évszak közepén. Köd (vagy felhők – végül is tényleg magasan voltunk),
kanyargós, keskeny, néha egysávnynak is csak jóindulattal nevezhető útvo-
nal, vízmosások, kőomlások, nulla forgalom. A 30 kilométert több mint egy
óra alatt tettük meg; végül fölértünk, de addigra már szinte teljesen sötét
volt. A saját El Torcal-i fotóink így még a megszokottnál is zordabbak: amit
a kedves olvasó a képkeresőben lát, ahhoz képzelje hozzá, hogy a nap már
lement, percről percre sötétebb van, a lábunk alatt az út ködbe/felhőbe bur-
kolózik, és annyira egyedül vagyunk, mintha a Marson lennénk.

Az igazsághoz tartozik, hogy visszafelé egy Caterpillar tolómárkoltó mögött
haladtunk, lassan ugyan, de legalább biztonságban. Az autó a hazaút végé-
re úgy festett, mint azok az agyagmodellek, amelyekből az autódizájnernek
farigcsálják ki a végső formát vajkenő késsel meg nedves szivaccsal – sze-
rencsére a városban a gőzborotva egy euróért minden mocskot lemosott róla.

Persze hiba lenne azt állítani, hogy a mi kiruccanásunk volt a legnagyobb
kaland a DANA-szezonban. Ugyanabban az időben Valenciában több mint
kétszázan meghaltak, legalább száz embert pedig azóta is keresnek. Két

héttel később a második hullám Malagát kapta telibe – szerencsére az már enyhébb volt, és addigra a lakosság meg a közigazgatás is jobban rákészült.

Ez megint olyasmi, amit csak akkor ért meg az ember, ha ott van, de még akkor is nehezen. A nyári 40 fokban, a kabócák énekét hallgatva és a csontszárazon is fenséges andalúz vidék látványában gyönyörködve lehetetlen elképzelni, hogy mekkora pusztítást tud végezni ezen a tájon a víz. Egyáltalán, magát a vizet is nehéz odaálmódni a szubtrópusi félsivatagba. Amikor az ember elindul az országúton Malagából Córdoba, Granada vagy Sevilla felé, a városhatárt elhagyva az úttest egy vadregényes völgyben halad. Alul viaduktok, fölöttünk a kék ég. Az út mentén – mindenütt, ahol nem hegy, hanem híd van alattunk – barna jelzőtáblák: Rio Guadalmedina, azaz Guadalmedina folyó. Ezen csak kacagni lehet: még hogy folyó, egyetlen molekulányi víz sincs sehol, és nem is volt hónapok óta. Körülöttünk kopár hegyek – nem gondolunk rá, de nincs növényzet, amelynek a gyökérzete a víz egy részét meg tudná tartani, és nincs igazi talaj sem, ami a lehulló csapadékot szivacsként beszívna, csak szikla van, meg keményre száradt agyag, száz és száz kilométereken keresztül. Ha itt tíz órán át nagy szemű sűrű trópusi eső zuhog, mint idén november közepén, akkor az egész hegyvidék egy óriási vízgyűjtővé alakul, a folyóvölgyek pedig pillanatok alatt megtelnek.

A Guadalmedina amúgy Malaga központi folyója, a város közepén éri el a tengert, de ahogyan már megemlékeztünk róla, évek óta ki volt száradva. A DANA most pár napra alaposan megtöltötte, nagyjából mindennel, ami mozdítható (minden alatt a kicsavart fáktól az elsodort autókig tényleg mindent kell érteni). Abba a medencébe, ahová Malaga épült, a Guadalmedinán kívül még két másik nagy és töbttucatnyi kisebb folyóvölgy is beletorkollik. És ugyanilyen Valencia város környékének domborzata is – a különbség annyi, hogy ott még tovább és még sűrűbben esett: húsz hónapnyi csapadék hullott le húsz óra alatt. Ilyenkor az időszakos folyók völgye szó szerint percek alatt jut el a teljesen ürestől a teljesen teli állapotig. Erre nem igazán lehet felkészülni – nem akkor kell elkezdni menekülni, amikor emelkedni kezd a vízszint, hanem amikor elkezd esni az eső, és könnyen lehet, hogy már akkor is túl késő. A tipikus valenciai (Valencia nemcsak a város, hanem a megye neve is) áldozat vagy 70 évnél idősebb falusi lakos – mióta megjártuk El Torcalt, számos apró hegyi falut érintve, fél szemmel mindig a felhők járását meg az időjárás-jelentést kémelve, hogy időben menekülőre tudjuk fogni, pontosan értjük, hogy miért –, vagy olyan városi polgár, aki a zuhé közepén indult el a mélygarázsba, hogy kihozza és biztonságos magaslati helyre vigye az autóját. Látszik az egyik, sokmillió nézettségű valenciai videón is, hogy ilyesmire nincs idő: onnantól kezdve, hogy a szennyes áradat előőrse eléri a járdát, talán csak percek telnek el a teljes apokalipszisig.

Mi szerencsések vagyunk: dombtetőn van a ház, a mélygarázs is magasabban fekszik, mint a környező épületek első emelete. De nem mindenkinek volt ekkora mázlija: van a közelünkben egy náddal és szederindákkal benőtt kiszáradt völgy, abban most iszap van, sziklával és néhány autóronccsal vegyesen. És egyáltalán nem kellett kimenni a hegyek közé, hogy valakinek a kocsiját baj érje. Malaga legközepén, az El Corte Inglés körül méteres víz

állt – nehéz elhinni, mert onnan már csak egy ugrás a tengerpart, de olyan tömegben zúdult le a víz a hegyekből, és olyan magasra emelte a tenger vízszintjét a vihardagály, visszaduzzasztva az amúgy is abnormálisan megáradt folyókat, hogy a parti városrész is víz alá került. Két éven át minden héten elsétáltam arra, van valamennyi helyismeretem. Nem tudtam volna elképzelni, hogy ott valaha hullámzó vizet fogok látni. De ez az őszi időjárás most ilyen: elképzelhetetlen dolgok történnek.

A végére jöjjön a már-már szokásosnak tekinthető vízállásjelentés. Malaga megye víztározói október 23-án, napokkal a DANA érkezése előtt 15 százalékon álltak, de például a szomszédos Almeriában csupán 7 százalékon. Most sincsenek tele: az andalúziai átlag 34 százalék – nem jó, de nem is tragikus, ahogy Gyatlov mondta a *Csernobil* című filmben. Ami viszont mindenképpen határos a tragédiával, az a politika bizonyos szegmenseinek hozzáállása. A szélsőjobboldali, trumpista és Orbán-barát Vox álláspontja szerint nincs itt semmi látnivaló, a DANA idei intenzitásának semmi köze a klímaválsághoz, mivel nincs is klímaválság. Mintha csak Donald Trump olajbáróból lett új energiaminiszterét hallanánk. A Vox jelenleg a harmadik legnépszerűbb párt Spanyolországban, és gyorsan jön fölfelé. A képviselőjüket a napokban választották meg az Orbán Viktor által alapított EP-frakció, a „Patrióták” vezetőjévé.

Akinek így nem elég szájbarágós a tanulság: nem Trump megválasztása jelenti a legnagyobb veszélyt Európára – megvannak nekünk a saját idiótáink.

Végel László

Az aranykor romhalmaza

Egy szép november elsejei napon néhány perccel 12 óra előtt mentő- és rendőrkocsik szirénáztak, majd tűzoltókocsik robogtak el az ablakom előtt. Lerohantam az utcára, elképesztő zűrzavar fogadott. A járókelők dühösen magyarázták a történeteket: leszakadt a lakásom közelében levő felújított újvidéki pályaudvar súlyos beton tetőszerkezete, egy hatalmas bombarobbanásra emlékeztetett. Beleremegett a környék, ismételtették a zaklatott szemtanúk. A többtonnás betonszerkezet az alatta üldögélő várakozó polgárookra zuhant, akik azonnal szörnyethaltak.

A helyszín egyébként az újvidéki polgárok kedvelt találkozási pontja volt, ott vártak a belgrádi gyorsvonatra és a városi közlekedési vállalat autóbuszaira. Sokan pedig csak céltalanul nézelődtek. Feleségemmel, Anikóval mi is gyakran üldögtünk az alatta levő padokon, mivel a pályaudvar épületében kitűnő kávét mértek.

A felújított állomás egyébként a kormány modernizációs stratégiájának jelképe volt. 2022-ben felújították, hogy felavassák a kínai kivitelezők által